

INFORMACIJA O ANALIZI LOKACIJE "LANDŽA" PREDVIĐENE ZA IZGRADNJU POSTROJENJA ZA PREČIŠĆAVANJE OTPADNIH VODA U OPŠTINI DANILOVGRAD

U skladu sa zaključcima sastanka održanog 12. oktobra 2021. godine u Vladi Crne Gore, na kome je diskutivano o prevazilaženju trenutne situacije na projektu "Izgradnja infrastrukture u opštini Danilovgrad", nastale usljed protivljenja dijela građana opštine Danilovgrad, planiranoj izgradnji postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV) na predviđenoj lokaciji "Landža", pripremljena je ova informacija.

Na početku da navedemo da je cilju realizacije projekta "Izgradnja infrastrukture u opštini Danilovgrad", 8. decembra 2010. godine potpisan ugovor o kreditu između države Crne Gore i Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), za realizaciju projekta izgradnje PPOV, poboljšanje kanalizacione mreže i vodosnabdjevanja u opštini Danilovgrad, u iznosu od 5.350.000,00 eura. Napominjemo da je pored kreditnih sredstava za potrebe realizacije ovog projekta do sada obezbijeđen i grant aranžman Češke Vlade, u iznosu od 489.680 eura (osnovni ugovor potpisan 1.09.2011. sa EBRD kao upraviteljem sredstava donacije) - za tehničku podršku za pripremu tenderskih dokumentacija i usluge nadzora na segmentu projekta koji se odnosi na poboljšanje vodosnabdjevanja, kao i grant EBRD-a (potpisan dana 28.10.2020. godine) u iznosu od 318.830,00 eura - za usluge revizije projekata i nadzor nad segmentima koji se odnose na izgradnju PPOV i rekonstrukciju postojeće i izgradnju nove kanalizacione mreže.

Projekat se sastoji iz četiri segmenta i to:

1. I segment – Rehabilitacija i proširenje vodovodne mreže (ukupna vrijednosti projekta iznosila je 772.953,03 eura),
2. II segment – Automatizacija kontrole i upravljanja radom vodovodnog sistema- SCADA (ukupna vrijednost projekta 508.828,60 eura),
3. III segment – Rekonstrukcija postojeće i izgradnja nove kanalizacione mreže (ugovorena vrijednost projekta 2.749.417,28 eura).
4. IV segment – Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih vodama (ugovorena vrijednost projekta 2.390.000,00 eura).

Radovi na prva dva segmenta projekta *Rehabilitacija i proširenje vodovodne mreže* i *Automatizacija kontrole i upravljanja radom vodovodnog Sistema - SCADA* su završeni, dok je u toku realizacija segmenata projekta: *Rekonstrukcija postojeće i izgradnju nove kanalizacione mreže* i *Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnim vodama*.

Aktivnosti na realizaciji III segmenta tj. rekonstrukciji postojeće i izgradnji nove kanalizacione mreže otpočele su nakon ispunjavanja uslova u skladu sa ugovorom za početak radova na izgradnji kanalizacione mreže, 19.04.2019. godine, a nakon što je 26.09. 2018. godine potpisan ugovor između DOO Vodovod i kanalizacija Danilovgrad i STRABAG AG Austrija na iznos od 2.749.417,28 eura.

Aktivnosti na realizaciji IV segmenta tj. izgradnji postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda otpočele su nakon ispunjavanja uslova u skladu sa ugovorom za početak radova na izgradnji kanalizacione mreže, 19.04.2019. godine, a nakon što je 04.12.2018. godine potpisan ugovor između DOO Vodovod I kanalizacija

Danilovgrad i Karkanas AG Environmental technology na iznos od 2.390.000,00 eura. Na osnovu konačne vrijednosti ugovora I i II segmenta, kao i ugovorenih vrijednosti na III i IV segmentu i do sada ustanovljenih dodatnih troškova po osnovu ovih ugovora, utvrđeno je da za realizaciju segmenta IV nedostaju sredstva u iznosu od 1.229.495,02 eura sa rizikom od dodatnog povećanja vrijednosti.

Predstojeće aktivnosti na projektu:

- završetak izrade glavnog projekta i dobijanje pozitivnog mišljenja revidenta,
- izmiještanje dalekovoda sa lokacije za izgradnju postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda,
- izvođenje radova,
- sprovođenje procedure varijacije ugovora, na osnovu do sada ispostavljenih i odobrenih potraživanja uključujući i potraživanje za ugradnju sistema za uklanjanje neprijatnih mirisa, u ukupnom iznosu od 141.761,08 eura i dobijanje saglasnosti EBRD,
- obezbjeđivanje sredstava za nastavak projekta.

Otvorena pitanja:

- Nastavak aktivnosti na projektu usljed nezadovoljstva građana lokacijom budućeg postrojenja je doveden u pitanje.
- Grupa građana je pokrenula peticiju protivljenja izgradnji PPOV na lokaciji "Landža". S obzirom da je peticija izglasana, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma je formiralo Komisiju koja će analizirati sve aspekte predložene lokacije.
- obezbjeđivanje sredstava za nastavak projekta, budući da smo na sastanku održanom 12.10.2021. godine u Vladi Crne Gore obaviješteni da kreditna sredstva EBRD više nijesu dostupna, jer je isti istekao 31.01.2021. godine, a validnost EBRD kredita nije produžena.
- Isplata dugovanja prema izvođaču radova po osnovu I privremene situacije izvođača radova na izgradnji PPOV - 168.350,00 €, odštetnih zahtjeva uključujući i potraživanje za ugradnju sistema za uklanjanje neprijatnih mirisa - 141.761,08 eura, i zatezne kamate zbog kašnjenja sa isplatom I privremene situacije izvođaču radova – 16.535,03 eura.
- Obezbeđenje nedostajućih finansijskih sredstava za realizaciju ovog segmenta projekta u iznosu od 1.229.495,02 eura.

U prethodnom periodu, u zakonom definisanom postupku, potpisana je peticija građana kojom se insistira na preispitivanju opravdanosti izgradnje objekta PPOV-a na predmetnoj lokaciji "Landža". U cilju preispitivanja lokacije, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma je Rješenjem broj 01-161/152, imenovalo Komisiju za sagledavanje aspekata lokacije "Landža" (u daljem tekstu: Komisija), čiji Izvještaj dostavljamo u prilogu ove informacije.

Komisija je u zaključcima navela sljedeće:

Da predmetna lokacija nije adekvatna za ovaj tip objekta.

Posebno je važno da je i pored svih primjedbi ovaj Elaborat usvojen nekoliko dana prije proglašenja Parka prirode „Rijeka Zeta“. Komisija smatra da se posebno mora voditi računa o Parku prirode Zeta, jer sporno postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda pokriva neznatan dio otpadnih voda Bjelopavličke ravnice.

Predlog Komisije je da se PPOV gradi na drugoj lokaciji, kao što je na primjer lokacija u okviru Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija. Prednost ove lokacije jeste državna svojina (nepotrebna eksproprijacija), a na

navedenoj lokaciji već postoji i manje postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda. Takođe, u neposrednoj blizini ove lokacije nema naselja, čime bi se izbjeglo eventualno nezadovoljstvo građana.

Izmještanje PPOV na ovu lokaciju dodatno bi poskupio Projekat, jer je potrebno postavljanje cijevi u dužini od oko 6 km.

Glavna prednost ove lokacije je i u tome što bi pokrila 100% otpadnih voda Bjelopavličke ravnice uključujući i farme koji su veliki zagađivači okoline i samog Parka prirode „Rijeka Zeta“. Cjevovod bi pratio gravitacioni pad (profil terena), tako da ne bi trebalo dodatno postavljanje pumpnih stanica.

Uzimajući u obzir iskazano nezadovoljstvo građana i nedostatke samog projekta Komisija je dala predlog sveobuhvatnog rešenja problema, koji će dugoročno tretirati problem otpadnih voda na cjelokupnoj teritoriji Bjelopavličke ravnice, sa posebnim akcentom na zaštiti Parka prirode „rijeka Zeta“.

Potrebno je pristupiti izradi izmjene i dopune DUP-a i kroz upotrebu član 218a Zakona o planiranju i uređenju postora. Ovim postupkom bi bilo omogućeno da firma koja je već angažovana nastavi radove na novoj lokaciji u najkraćem vremenskom periodu, a to znači da bi se izbjegle štete po državu koje bi mogle nastati usled raskidanja ugovora sa istom.

Crna Gora
Ministarstvo ekologije,
prostornog planiranja i urbanizma

Adresa: IV proleterske brigade broj 19
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 446 200
fax: +382 20 446 215

ZBIRNI IZVJEŠTAJ

*O ANALIZI LOKACIJE „LANDŽA“ PREDVIĐENE ZA IZGRADNJU POSTROJENJA ZA
PREČIŠĆAVANJE OTPADNIH VODA U OPŠTINI DANILOVGRAD*

ZBIRNI IZVJEŠTAJ

O ANALIZI LOKACIJE „LANDŽA“ PREDVIĐENE ZA IZGRADNJU POSTROJENJA ZA PREČIŠĆAVANJE OTPADNIH VODA U OPŠTINI DANILOVGRAD

Rješenjem Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, broj 01-161/152, imenovana je stručna Komisija za sagledavanje aspekata lokacije „Landža“ (u daljem tekstu: Komisija), koja je predviđena za izgradnju postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u opštini Danilovgrad, u skladu sa članom 51 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list Crne Gore“, br. 118/20, 121/20, 001/21, 002/21, 029/21, 034/21, 041/21), u sljedećem sastavu:

1. dr Milan Gazdić, predsjednik
2. Marina Izgarević Pavićević, član
3. dr Dušan Bugarin, član
4. Mirko Žižić, član
5. dr Miloje Šundić, član
6. Radovan Bojović, član
7. mr Goran Gorašević, član
8. Valerija Saveljić, član

Komisija je sačinila sljedeći Izvještaj:

U prethodnom periodu, u zakonom definisanom postupku, potpisana je peticija građana kojom se insistira na preispitivanju opravdanosti izgradnje objekta postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV) na lokaciji "Landža"-Danilovgrad.

Naime, u vezi sa navedenim projektom ističemo sljedeće činjenice koje se odnose na Prostorno urbanistički plan (PUP) Opštine Danilovgrad i Detaljni urbanistički plan (DUP) Danilovgrad Centar, a koje se primarno odnose na postupke iz oblasti zaštite životne sredine:

- Dokument koji je trebao da ocijeni uticaj DUP-a Danilovgrad Centar na lokalnu zajednicu i na njenu okolinu (životnu sredinu) nikada nije urađen. Ovo je bila zakonska obaveza (Radi se o Izvještaju o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu Detaljnog urbanističkog plana Danilovgrad Centar). Ovaj izvještaj je trebao da ocijeni i uticaj PPOV-a na društveno-ekološke prilike rijeke Zete i njenih naselja, primarno centra Danilovgrada.

Umjesto da se uradi ovaj dokument, donešena je odluka o tome da nije potrebna Strateška procjena uticaja na DUP (DUP je usvojen 2016. godine).

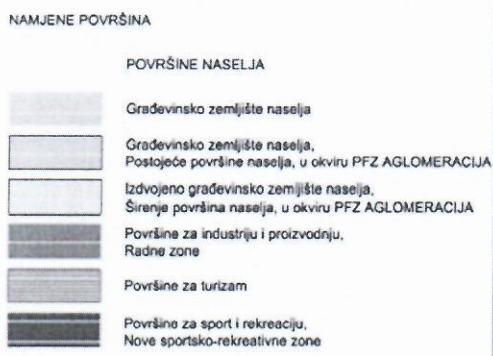
Dokument koji je ocjenjivao uticaj PUP-a na lokalnu zajednicu i njenu okolinu nije dobio (pribavio) saglasnost od nadležnog organa za životnu sredinu. PUP je usvojen 2014. godine. Ovim dokumentom je ocijenjen uticaj svih projekata koji su predviđeni PUP-om pa i postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda (Izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu Prostorno-urbanističkog plana Opštine Danilovgrad). Ovaj izvještaj nikada nije upućen Sektoru za životnu sredinu na saglasnost. Istovremeno, nadležni sekretarijat lokalne samouprave za urbanizam nije dostavio Izvještaj Sektoru za životnu sredinu u kom je morala da stoji sveobuhvatna analiza uticaja na životnu sredinu i kvalitet života građana.

- Firma (CEP-Beograd, MonteCEP-Kotor, Planet Cluster-Španija) koja je uradila PUP je uradila i Izvještaj o uticaju PUP-a na životnu sredinu kada je na snazi bio stari Zakon o strateškoj procjeni uticaja. Po novom Zakonu koji je stupio na snagu 4 mjeseca nakon potpisivanja ugovora 2011. godine ovo nije dozvoljeno po članu 16 stav 6 Zakona o strateškoj procjeni uticaja ("Službeni list RCG", br. 80/05 i "Službeni list Crne Gore", br. 73/10, 40/11, 59/11). Pravno lice ili preduzetnik koji učestvuje u izradi plana i programa ne može učestvovati u izradi Izvještaja o strateškoj procjeni. Svakako ne postoji saglasnost na Izvještaj o Strateškoj procjeni uticaja (SPU), što predstavlja ogromnu manjkavost. Bez te saglasnosti Plan sa izvještajem o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu nije mogao da se usvoji na lokalnoj skupštini.

- Dokument koji ocjenjuje društvenu i ekološku prihvatljivost postrpjenja za prečišćavanja otpadnih voda na lokalitetu „Landža“, nije urađen u skladu sa Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu, što proizilazi iz Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu. I pored toga Agencija za zaštitu prirode i životne sredine je dala saglasnost na Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda. Agencija daje saglasnost na elaborate i ako tehničko-tehnološke karakteristike projekta u tom trenutku nijesu bile finalizovane. Elaboratom nije poznato kako će se upravljati aktivnim muljem, niti koliki su troškovi održavanja postrojenja, kao ni način upravljanja u vanrednim okolnostima kada je lokacija pod vodom usled velikih padavina što se dešava najmanje jednom godišnje.

- Što se tiče učešća građana na javnoj raspravi, sve i da je javna rasprava bila transparentna, građani nijesu bili obavezni da se uključe u proces javne rasprave. Koordinatori su bili u obavezi prvo da ispoštuju gore navedene propise. Bitno je istaći da tokom javne rasprave za PUP na kartama koje su istaknute u prostorijama Opštine Danilovgrad nije nigdje grafički prikazano postrojenje za tretman otpadnih voda. S obzirom da DUP mora biti usaglašen sa PUP-om kojim je predviđeno da "Landža" bude sportsko rekreativna zona, mještani su bili dovedeni u zabludu.

Problem nastaje zbog činjenice da u ni jednom grafičkom prilogu PUP-a na području „Landže“ nije ucrtan PPOV nego je predmetna zona namijenjena sportsko-rekreativnim sadržajima (što je prikazano na slici broj 1). Tek nakon izrade GUR-a ucrtava se PPOV što je u potpunosti kontradiktornosti sa planom višeg reda.

Slika br. 1

Sada je nebitno da li je to namjerno urađeno ili slučajno, ali da je ovo bilo vidljivo mjestani bi blagovremeno reagovali.

Projekat je dopunjavao nakon što je data ekološka saglasnost tj. saglasnost na elaborate na procjenu uticaja na životnu sredinu, dakle dopune projekta nijesu analizirane elaboratom. To znači da je investitor bio u zakonskoj obavezi da traži novu saglasnost podnošenjem novog zahtjeva jer je došlo do promjena - izmjena projekta.

Posebno napominjemo da nije izdata saglasnost na Izvještaj o strateskoj procjeni uticaja na životnu sredinu. Citat iz Zakona o strateskoj procjeni:

Ocjena izvještaja o strateskoj procjeni Član 21

Organ nadležan za pripremu plana i programa dostavlja organu nadležnom za zaštitu životne sredine na saglasnost izvještaj o strateskoj procjeni, sa izvještajem o učešću zainteresovanih organa i organizacija i javnoj raspravi iz člana 20 stav 1 ovog zakona.

Po dobijanju izvještaja iz stava 1 ovog člana organ nadležan za poslove zaštite životne sredine može pribaviti mišljenje drugih ovlašćenih organizacija ili stručnih lica za pojedine oblasti ili može obrazovati Komisiju za ocjenu izvještaja o strateskoj procjeni.

Hronološki rikaz procjene uticaja projekta na životnu sredinu:

- Tokom 2019. godine Agencija je vodila postupak procjene uticaja na životnu sredinu. Zvanično ispred Agencije postupak je vodila službenica Jasmina Janković. Tokom postupka procjene uticaja redovnu komunikaciju ispred Opštine Danilovgrad i Agencije su imali Zorica Kovačević i Ilija Radović.

- Agencija tokom procjene nije odgovorila na pitanja koja su uputili građani. Takođe nije odgovorila na pitanja koja je uputio Sekretarijat Opštine Danilovgrad koji je nadležan za zaštitu životne sredine, već se vodila dopisom koji je Agenciji uputio kabinet predsjednika Opštine Danilovgrad. To znači da su dva različita dopisa koja su među sobom kontradiktorna upućena od Opštine, dok je Agencija prihvatila onaj na osnovu kojeg nije morala dodatno da uputi elaborat na doradu.

- Da bi se dala saglasnost na Elaborat, projekat treba biti usklađen sa Elaboratom. To nije urađeno. Elaborat je naveo da će regulisati neprijatne mirise, ali nije objasnio na koji način će se to realizovati. Takođe elaborat nije naveo konkretne mjere kako će se smanjiti uticaj na životnu sredinu i lokalnu zajednicu. U Elaboratu nije prikazano kako će funkcionisati "kupola" koja će imati funkciju akumulacije neprijatnih mirisa. U Elaboratu nije objašnjeno kako će se upravljati aktivnim muljem koji je potencijalni izvor zaraznih bolesti. Ovo je posebno bitno jer se postrojenje nalazi na svega 300 do 600 m od vrtića, doma zdravlja i svih danilovgradskih gradskih škola. U Elaboratu nijesu date tehnološke karakteristike postrojenja i nijesu ponuđena alternativna rješenja.

- Elaborat ne pojašnjava kako će projekat uticati na Park prirode "Rijeka Zeta". Elaborat je trebao biti vraćen na doradu ali nije, već je usvojen **nekoliko dana** prije objavljivanja odluke o proglašenju parka prirode rijeka Zeta u Službenom listu Crne Gore. Ovo je indikativno jer ukazuje na to da postoje greške u procjeni uticaja i da Agencija nije namjerno navela u elaboratu da će postrojenje biti baš u trećoj zoni parka, a da se tretirana otpadna voda ispuštati u drugu zonu zaštite parka tj. u glavni vodeni tok. To znači da je Agencija morala da uzme u obzir odluke o proglašenju doline rijeke Zete Parkom prirode.

- Opština Danilovgrad je 2020. godine. angažovala firmu "IWA Consalt" doo - Bar, koja je izradila "Stručno mišljenje o uticaju PPOV- u Danilovgradu na životnu sredinu", koja takođe u zaključku ukazuje na nedostatke predmetnog postrojenja.

Zaključak:

Imajući u vidu sve gore navedeno, Komisija koju je formiralo Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma smatra da **predmetna lokacija nije adekvatna za ovaj tip objekta.**

Posebno je važno da je i pored svih primjedbi ovaj Elaborat usvojen nekoliko dana prije proglašenja Parka prirode „Rijeka Zeta“. Komisija smatra da se posebno mora voditi računa o Parku prirode Zeta, jer sporno postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda pokriva neznatan dio otpadnih voda Bjelopavličke ravnice.

Predlog Komisije je da se PPOV gradi na drugoj lokaciji, kao što je na primjer lokacija u okviru Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija. Prednost ove lokacije jeste državna svojina (nepotrebna eksproprijacija), a na navedenoj lokaciji već postoji i manje postrojenje

za prečišćavanje otpadnih voda. Takođe, u neposrednoj blizini ove lokacije nema naselja, čime bi se izbjeglo eventualno nezadovoljstvo građana.

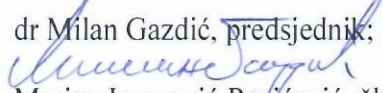
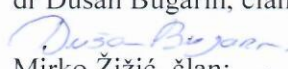
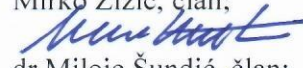
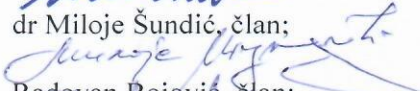
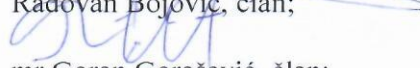
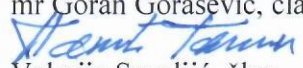
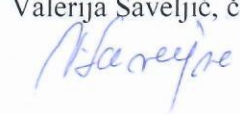
Izmještanje PPOV na ovu lokaciju dodatno bi poskupio Projekat, jer je potrebno postavljanje cijevi u dužini od oko 6 km.

Glavna prednost ove lokacije je i u tome što bi pokrila 100% otpadnih voda Bjelopavličke ravnice uključujući i farme koji su veliki zagađivači okoline i samog Parka prirode „Rijeka Zeta“. Cjevovod bi pratio gravitacioni pad (profil terena), tako da ne bi trebalo dodatno postavljanje pumpnih stanica.

Uzimajući u obzir iskazano nezadovoljstvo građana i nedostatke samog projekta Komisija je dala predlog sveobuhvatnog rešenja problema, koji će dugoročno tretirati problem otpadnih voda na cjelokupnoj teritoriji Bjelopavličke ravnice, sa posebnim akcentom na zaštiti Parka prirode „rijeka Zeta“.

Potrebno je pristupiti izradi izmjene i dopune DUP-a i kroz upotrebu član 218a Zakona o planiranju i uređenju postora. Ovim postupkom bi bilo omogućeno da firma koja je već angažovana nastavi radove na novoj lokaciji u najkraćem vremenskom periodu, a to znači da bi se izbjegle štete po državu koje bi mogle nastati usled raskidanja ugovora sa istom.

KOMISIJA

1. dr Milan Gazdić, predsjednik;

2. Marina Izgarević Pavićević, član;
3. dr Dušan Bugarin, član;

4. Mirko Žižić, član;

5. dr Miloje Šundić, član;

6. Radovan Bojović, član;

7. mr Goran Gorašević, član;

8. Valerija Saveljić, član.

Napomena: Član Komisije Marina Izgarević u dužem vremenskom periodu boravi van Crne Gore, tako da nije mogla učestvovati u pripremi ovog izvještaja.